

SPOLNA RADNJA IZJEDNAČENA SA SPOLNIM ODOŠAJEM KOD KAZNENIH DJELA PROTIV SPOLNE SLOBODE I SPOLNOG ĆDOREĐA

1. UVOD

Kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćdoređa, donošenjem novoga Kaznenoga zakona, koji se primjenjuje od 1. siječnja 1998. godine, doživjela su velike i suštinske promjene. Ranije je ta Glava zakona nosila, potpuno neodgovarajući naziv, krivična djela protiv dostojanstva ličnosti i morala, pa unošenje u naziv Glave XIV zaštitu spolnih sloboda predstavlja veliko poboljšanje, jer su sada spolne slobode zaštitni objekt ovih kaznenih djela, premda i na novi naziv ove Glave ima kritičkih opaski, osobito na drugi dio koji govori o spolnom ćdoređu.

U Krivičnom zakonu Republike Hrvatske silovanje je opisano u čl. 79. (83.)¹, a ostvari ga počinitelj koji žensku osobu s kojom ne živi u bračnoj zajednici uporabom sile ili prijetnjom da će neposredno napasti na njezin život ili tijelo, ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, prinudi na obljubu. Kvalificirani oblik kaznenog djela će postojati u koliko je nastupila teška tjelesna povreda ili smrt ženske osobe, ili je istom prilikom izvršeno više silovanja od strane više osoba ili je djelo ostvareno na naročito okrutan ili naročito ponižavajući način iz čega se uočava da zakonodavac kvalificirane oblike kaznenog djela silovanja i odgovornost za težu posljedicu prilikom silovanja navedi u istom stavku.

Novi Kazneni zakon² koji se primjenjuje od 1. siječnja 1998. godine u odnosu na stari Zakon (KZRH), u čl. 188. radnju kaznenog djela silovanja izmijenio je u velikoj mjeri i to na način da je kriminalnu zonu znatno proširio tako da ona sada obuhvaća, ne samo spolni odošaj nego i sve spolne radnje koje se sa spolnim odošajem mogu izjednačiti. Počinitelj kaznenog djela silovanja sada može biti muška ili ženska osoba, žrtva također može biti muškarac ili žena, a postojanje braka ili postojanje izvanbračne zajednice, za opstojnost djela, nije odlučujuće. Kazneno djelo silovanja ima svoj osnovni oblik koji je opisan u stavku 1. članka 188. KZ i kvalificirane oblike koji su opisani u stavicima 2., 3., 4., 5. i 6. istoga članka, s tim da su odvojeni kvalificirani oblici djela od slučajeva u kojim se odgovara za težu posljedicu koja je iz djela proistekla.

Kod kaznenog djela spolnog odošaja s nemoćnom osobom, čl. 189. KZ, u odnosu na kazneno djelo obljube nad nemoćnom osobom čl. 80. (84.) KZRH i ovdje je dosljedno provedena seksualna neutralnost, uz izvršenje spolnoga odošaja navode se i radnje koje se s njim mogu izjednačiti, a uz osnovne kvalificirane oblike: osobito okrutan način, osobito ponižavajući način, ako je istom prigodom, prema istoj žrtvi, ostvareno više spolnih odošaja ili s njim izjednačenih spolnih radnji, ako je prouzročena smrt silovane osobe, ako je silovana osoba teško tjelesno ozlijeđena ili joj je zdravlje teško narušeno. ako su pojedini teži oblici

^{**} mr.sc. Marijanu Šuperini zahvaljujem na primjerima iz stranoga zakonodavstva.

¹ NN, br.32/93 – pročišćeni tekst, NN,br.28/96, NN, br.30/96

² NN, br. 110/97, NN, br. 27/98, NN, br.129/00

ostvareni prema maloljetnoj osobi, dodan je i novi kvalificirani oblik koji sada uključuje i nastupjelu trudnoću ženske osobe.

Prisila na spolni odnošaj, čl. 190. KZ, ranije, prinuda na obljubu, čl. 81. (85.) KZRH, izmijenjen je na taj način da sada djelo ostvaruje onaj počinitelj koji drugu osobu, bez obzira na spol, prinudi na spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju prijetnjom nekim teškim zlom.

Kazneno djelo spolnog odnošaja zlouporabom položaja, čl. 191. KZ, ranije, obljuba zlouporabom položaja, čl. 82. (86.), nije pretrpjelo značajnije izmjene osim što se djelo može ostvariti spolnim odnošajem ili radnjom koja se s njim može izjednačiti, a izvršena je i izmjena prema novoj koncepciji spolne delinkvencije, uvođenjem spolne neutralnosti.

Spolni odnošaj s djetetom iz čl. 192. KZ, ranije je kazneno djelo obljube s djetetom, iz čl. 83. (87.) KZRH, također nije pretrpjelo veće izmjene, osim već naprijed spomenutih.

Bludne radnje, čl. 193. KZ, ranije čl. 85. (89.) KZRH, obuhvaćaju sva ona kriminalna djelovanja u području spolnosti koja se ne smatraju prisilom na spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju, to su svi oni slučajevi iz čl. 188. do 191. KZ kada nije ostvaren ni pokušaj tih kaznenih djela. Ovakva negativna definicija bludne radnje, koju je zakonodavac povezao uz točno određena kaznena djela, ostavlja i nadalje ne riješeno pitanje razgraničenja bludne radnje i kaznenog djela silovanja. Odgovore na ta pitanja morat će dati, umjesto zakonodavca, pravna teorija i sudska praksa.

Kazneno djelo protuprirodnog bluda iz čl. 84. (88.) KZRH, donošenjem novog Kaznenog zakona, je ukinuto, a sadržaj te inkriminacije je pretočen u druga kaznena djela. Pod pojmom protuprirodnog bluda, sudska praksa je uglavnom obuhvaćala *immissio in anus*, između osoba muškoga spola, dok su se ostale radnje usmjerene na zadovoljavanje pohote, pravno kvalificirale kao bludne radnje.

Ipak, u nekim starijim odlukama³ Vrhovni sud je protuprirodni blud tumačio šire, tako da ističe da se protuprirodnim bludom treba, a ne bludnom radnjom, tumačiti svaka radnja s kojom počinitelj na tijelu druge osobe zadovoljava svoj spolni nagon, na način koji je sličan obljudi (u prvom primjeru optuženik je maloljetnika uspio nagovoriti da uđe u njegov stan, a zatim tražio da se skine gol, kad je on to odbio, udarao ga je šakom po glavi, penisom po stražnjici, a zatim mu gurnuo penis u usta). U drugoj odluci kao protuprirodni blud suđeno je ponašanje optuženika koji je oštećenicu silio na spolni odnos, a kad u tome nije uspio ugurao joj prst u vaginu, da provjeri dali je nevina, pa kad se u to uvjerio, ugurao penis u usta oštećenice, a kad je ona počela povraćati pustio je da ode kući.

Iz ova dva primjera možemo uočiti da sudovi već šezdesetih godina prošlog stoljeća, radnje koje su slične obljudi, nisu pravno kvalificirali kao bludne radnje, a kako druga mogućnost u zakonu nije postojala, uz spolni odnošaj zakon nije poznavao radnje koje se s njim mogu izjednačiti, one su, očito pogrešno, pravno kvalificirane kao protuprirodni blud.

Međutim, u nekim kasnijim odlukama⁴ ovako široko tumačenje protuprirodnog bluda je napušteno, pa sud u citiranoj odluci zaključuje da stavljanje penisa oštećenoj maloljetnici u usta ne predstavlja kazneno djelo spolnog odnošaja ili protuprirodnog bluda, nego samo kazneno djelo bludne radnje, jer prema vladajućem shvaćanju pod protuprirodnim bludom podrazumijeva se samo *immissio in anus*, a ne i *immissio in os*.

³ Iz odluka Vrhovnog suda Hrvatske, KŽ-364/69, 549/69.

⁴ Iz odluke VSH, KŽ-1055/73 od 16. srpnja 1973.

2. RADNJE IZJEDNAČENE SA SPOLNIM ODNOŠAJEM

Spolni snošaj u širem smislu (coitus), prema medicinskoj enciklopediji,⁵ jest svaki spolni čin pri kojem muškarac uvodi erigirani penis u neku tjelesnu šupljinu svom ženskog ili muškog seksualnog partnera i tamo izvodi snošajne kretnje. Ta šupljina može biti vagina, kada govorimo o vaginalnom snošaju, ili snošaju u užem smislu, anus, kada imamo analni snošaj, ili usna šupljina kada postoji oralni snošaj.

Ova definicija, kao što vidimo, snošajem smatra i neke radnje koje su prema KZRH smatrane protuprirodnim bludom, a danas su to u kaznenopravnom smislu spolni odnošaji ili radnje izjednačene sa spolnim odnošajem u koliko su ostvarene uporabom sile ili prijetnje da će se izravno napasti na život ili tijelo neke osobe ili druge osobe koja je toj osobi bliska.

Što se smatra spolnim odnošajem, u užem smislu, odgovorila je pravna teorija i sudska praksa, no što su to radnje izjednačene sa spolnim odnošajem u Zakonu nije definirano, ni pravna teorija te radnje nije ni definirala, nego je to prepustila sudskoj praksi, da ona od slučaja do slučaja određuje, što se ima smatrati radnom izjednačenom sa spolnim odnošajem, a što predstavlja samo bludnu radnju.

U nekim slučajevima biti će teško povući granicu što se smatra radnjom izjednačenom sa spolnim odnošajem, a što predstavlja samo bludnu radnju, jer Zakon ni bludnu radnju ne definira, nego se zadovoljava konstatacijom da tko u slučajevima iz članka 188. do 191. Kaznenog zakona nije počinio ni pokušaj tih kaznenih djela, počinio je bludnu radnju.

Radnja izjednačena sa spolnim odnošajem je sigurno svaka penetracija erigiranog penisa u analni ili oralni otvor žrtve, bez obzira na spol, koja je usmjerena na zadovoljavanje spolnoga nagona i tu je sudska praksa svoje stavove već iskristalizirala. Kada su u pitanju penetracije dijelovima tijela i predmetima, ne samo u spolne organe, nego u sve fiziološke šupljine na tijelu čovjeka, situacija je daleko složenija i s puno više nejasnoća. Neki smatraju da bi u radnje izjednačene sa spolnim odnošajem trebalo ubrojiti i imisije penisom ne samo u fiziološke otvore žrtve (vagina, anus, usta, uho, nos), nego i na druga mjesta na tijelu koja su za to podobna.

2. 1. *Immissio in os*, uvlačenje muškog spolnog organa u usta žrtve.

Donošenjem novog Kaznenoga zakona, koji se primjenjuje od 1998. godine, ove spolne radnje utuživane su kao radnje izjednačene sa spolnim odnošajem i sudovi su takve pravne kvalifikacije prihvaćali. Tako županijski sud u svojoj odluci navodi da je optuženik u jutarnji satima iskoristio odlazak gostiju iz kuće, u cilju zadovoljavanja svog seksualnog nagona pristupio maloljetnoj oštećenici koja se u tome trenutku nalazila u sobi, zaključao vrata, te od nje zatražio da ga oralno seksualno zadovolji što je ona odbila, a kako je optuženik bio puno stariji od nje uplašila se i počela plakati, on je skinuo odjeću, primio oštećenicu za glavu i privukao je svom spolnom organu, oštećenica je odmaknula glavu i rekla da neće, nakon čega ju je čvršće primio za kosu sagnuo joj glavu i unatoč njenom protivljenju stavio svoj spolni organ u njezina usta, te ju prisilio da ga oralno zadovoljava, a zatim je i ejakulirao u njezina usta.⁶ U drugom slučaju optuženik se poslužio pištoljem, prišao

⁵ Medicinska enciklopedija, Dopunski svezak, Zagreb, 1974

⁶ Iz odluke VSRH, Kž-762/02 od 23. siječnja 2003. (Kzm-5/01 Županijskog suda u Zagrebu).

Jednako u odluci VSRH, Kž-355/99 od 14. srpnja 1999. (Km-5/98 Županijskog suda u Zagrebu)

je s leđa maloljetnoj oštećenici koja se šetala poljskim putem, skinuo je svoju trenirku i gaće, izvadio spolovilo, a zatim službeni pištolj koji je držao zamotan u ručnik prislonio oštećenici na sljepoočnicu, zatražio od nje da uzme u ruku njegovo spolovilo, uporabom sile natjerao oštećenicu da klekne, a zatim u dva navrata stavio svoje spolovilo u njena usta.⁷

Ovi i slični slučajevi mnogobrojni su u sudskoj praksi tako da se može sa sigurnošću kazati da je praksa sudova, kada je u pitanju uvlačenje muškoga spolnoga organa u usta žrtve, bez obzira na spol, jedinstvena, bez dvoumica i lutanja, to predstavlja radnju koje se sa spolnim odnošajem mogu izjednačiti.

Međutim, u vrijeme važenja KZRH, kada je počinitelj ostvario vaginalni odnos, a zatim *immissio in os* sud je u određenim slučajevima takvo ponašanje kvalificirao kao ostvarenje kaznenog djela na naročito ponižavajući način⁸. Danas, kada *immissio in os* predstavlja radnju izjednačenu sa spolnim odnošajem, u slučajevima kada se pojavljuje uz neki drugi spolni odnošaj ili radnju koja je s njime izjednačena trebalo bi u najmanju ruku cijeniti kao otegotnu okolnost, jer predstavlja dodatnu kriminalnu količinu jer bi i bez te dodatne kriminalne količine zakonsko biće kaznenog djelo bilo u potpunosti ostvareno ili vrijednosno ocjenjivati dali se eventualno radi o kvalificiranom obliku silovanja, ostvarenom na osobito ponižavajući način.

2. 1. 1. Strana zakonodavstva

Slovenska pravna teorija i praksa prihvaća, kao silovanje *coitus* u užen smislu, a također analni i oralni spolni odnos, pri čemu nije odlučno koja je osoba aktivna, a koja pasivna.

2. 2. *Immissio in anus*, uvlačenje muškog spolnog organa u anus, predstavlja radnju izjednačenu sa spolnim odnošajem, koju je sudska praksa tako definirala i prihvatila. Županijski sud u Zagrebu u svojoj odluci⁹ navodi da se optuženik M. M. nalazio u automobilu kojim je upravljao C. M. a u društvu je bio i P. M., automobil su zaustavili pored oštećene, pozvali su ju da uđe što je ona i učinila, odvezli je do jedne ulice gdje je optuženik rekao "s kim ćeš prvo" nakon čega je oštećena izašla iz automobila s C. M. s njih je otišla i razgovarala, a kad su se vratili do automobila praveći se da je nešto bilo, optuženik M. M. rekao je oštećenici "sad ideš na mnom", primio ju za ruke, odvuкао iza jednog drveta i zatražio da mu "puši" što je ona odbila, a potom u strahu i učinila, pa joj naredio da se okrene i nasloni na drvo, za koje vrijeme je oštećenica plakala, pa stavio svoj spolni organ u njezin anus i obavio spolni odnos. Pravilnije bi bili napisati da je optuženik obavio radnju izjednačenu sa spolnim odnošajem, a ne spolni odnos, kako je uostalom pravilno navedeno u pravnom opisu djela iste presude.

⁷ Iz odluke VSRH, Kž-873/02 od 11. veljače 2003. (K-35/02 Županijskog suda u Zadru)

⁸ Kazneno djelo silovanja počinjeno je na naročito ponižavajući način kada je uz okolnosti iz kojih nedvojbeno proizlaze elementi nasilne oblube utvrđeno još i to da je optuženik, nakon što je oštećenica uspjela osloboditi prije vezane ruke, ovu tako izudarao šakama po glavi i tijelu da je nakratko izgubila svijest, kroz koje vrijeme ju je potpuno skinuo i oblubio, a zatim prijetnjom da će joj odsjeći prst od nje zahtijevao da ga oralno zadovolji, pa kad zbog njenoga otpora i stisnutih usnica u tome nije uspio, ejakulirao je po njenome licu. (Iz odluke VSRH, Kž-513/94)

⁹ Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu Kzm-5/01 od 27. lipnja 2002.

U drugom slučaju Županijski sud¹⁰ je utvrdio da je optuženik pristupio društvu mlađih osoba, među kojima se nalazila i oštećenica, koju je u jednom trenutku udario dlanom u stražnji dio glave i pri tome vikao, izazvavši kod nje strah, pa nakon što je jedno vrijeme bio odsutan i za te odsutnosti počinio kazneno djelo pod toč.1. (također kazneno djelo silovanja-prisila na spolnu radnju izjednačenu sa spolnim odnošajem), došao na mjesto gdje se u društvu nalazila oštećena, rekao da pođe s njim što je ona u strahu poslušala, pa su zajedno otišli na zadnji kat poslovno-stambenog objekta gdje je naredio oštećenici da sa sebe skine svu odjeću, što je ona u strahu i učinila i skinula hlače i gaćice, na što se on skinuo potpuno gol, naredio oštećenici da legne na svoju jaknu, legao na nju, ljubio je i pokušao staviti svoj spolni organ u njezinu vaginu, u čemu nije uspio, a zatim joj naredio da se okrene na leđa, što je ona u strahu poslušala i tada s malodobnom oštećenicom obavio analni odnos, a zatim zatražio da mu penis stav u usta, pa joj u ustima ejakulirao, pri čemu je oštećenica zadobila modrice na oba koljena u širini 4-5 centimetara.

Ovakvo ponašanje optuženika, kako je naprijed opisano, prvostupanjski sud je pravno kvalificirano pod obje točke kao kazneno djelo silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ. Županijsko državno odvjetništvo podnijelo je optužnicu radi počinjenja kvalificiranog oblika silovanja iz čl. 188. st. 2. KZ, također pod obje točke optužnice, modus operandi je isti, a djela su ostvarena istoga dana prema dvije maloljetne oštećenice. Međutim, na prvostupanjsku presudu, u kojoj sud nije prihvati pravnu oznaku djela, državno odvjetništvo se nije žalilo, žalba je uložena jedino zbog odluke o kazni. Da je državni odvjetnik ustrajalo u pravnoj kvalifikaciji, ostvarenju djela na osobito ponižavajući način, a čini nam se da je za to bilo elemenata (uzimajući u obzir agresivnost počinitelja, jačinu napada na spolne slobode žrtve, brojnost i redosljed radnji izjednačenih sa spolnim odnošajem, te ejakulaciju u usta), teško je reći kakvu bi odluku donio Vrhovni sud.

Kada sud prvoga stupnja obrazlaže zašto ne prihvaća kvalificirani oblik kaznenog djela silovanja on navodi da je optuženik najprije ostvario analni odnos, a zatim oralni, što samo za sebe nije dovoljno i takvog značenja da bi se radilo o počinjenju kaznenog djela na osobito ponižavajući način. Optuženik nije svojim spolnim organom prodro u vaginu oštećenice (ali je to pokušao – opaska autorice), nego je počinio spolne radnje koje su prema novom zakonskom opisu silovanja, radnje izjednačene sa spolnim odnošajem, pa da bi se eventualno moglo govoriti o počinjenju djela na osobito ponižavajući način.

Iz iznesenog se razabire da sud prvoga stupnja smatra da se kvalificirani oblik kaznenog djela silovanja, ostvarenog na osobito ponižavajući način može ostvariti samo onda ako radnji izjednačenoj sa spolnim odnošajem prethodi vaginalni spolni odnošaj, međutim to sigurno nije bila intencija zakonodavca jer su u zakonskom tekstu radnje kaznenog djela silovanja; prisila na spolni odnošaj, odnosno, prisila na radnje koje su izjednačene sa spolnim odnošajem jednakoga ranga, jednake važnosti, nije jedna radnja ostvarenja kaznenoga djela u odnosu na drugu u bilo kakvom podređenom ili nadređenom položaju.

2. 3. Penetracije dijelovima tijela

Kada govorimo o prisili na sponi odnošaj valja navesti da je praksa sudova ustaljena u pravcu određivanja stupnja spojenosti spolnih organa, da bi mogli govoriti o dovršenom kaznenom djelu silovanja. Za razgraničenje kaznenog djela silovanja od bludne radnje uzima

¹⁰ Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, Kmp-28/98, preinačena samo u odluci o kazni presudom VSRH, KŽ-631/98 od 20. siječnja 1999.

se penetracija, prodiranje muškog spolnoga organa u spolni organ druge osobe. Samo doticanje spolnih organa nije dovoljno. Pod pojmom penetracije podrazumijeva se samo prodiranje, ali i početak prodiranja, spajanje spolnih organa (*coniuncti membrorum*), odnosno početak prodiranja muškog spolnoga organa u spolni organ druge osobe uz poštivanje spolne neutralnosti.¹¹

Ako za dovršeno kazneno djelo silovanja sudska praksa traži postojanje penetracije ili početka penetracije, muškog spolnog organa u spolni organ žrtve, uz poštivanje spolne neutralnosti, ne vidimo razloga da se drukčije zaključuje i onda kada su u pitanju penetracije drugim dijelovima tijela ili podesnim predmetima.

Sa penetracijom drugim dijelovima tijela u spolni organ žrtve sudovi su se suočili u nekoliko slučajeva.. Županijsko drzavo odvjetništvo optuženiku je stavilo na teret da je počinio kazneno djelo iz čl. 188. st. 1. KZ na način da je uočio oštećenicu u lokala, kad je ona napuštala to mjesto, u cilju zadovoljavanja spolne pohote, krenuo za njom, te ju na pustome mjestu primio za ruku i odvuкао sa strane u mrak, zatim usprkos njenom opiranju počeo je skidati, a kad se ona pokušala otrgnuti i pobjeći, kako bi skršio njezin otpor, počeo je udarati šakama po licu kojom prilikom joj je pored brojnih ozljeda u vidu krvnih podljeva kapaka i lijevoga oka, te natučenja nosa i oguljotine lica obostrano, nanio i osobito tešku tjelesnu ozljedu u vidu izbijanja pet zuba gornje i četiri zuba donje čeljusti, te krvarenja u lijevi sinus gornje čeljusti, čime je skršio njezin otpor i prisilio je da legne na zemlju, zatim joj raširio noge i gurao prste u njezinu vaginu, te ju pipao po cijelom tijelu.

Županijski sud u Zagrebu¹² prihvatio je ovakvu pravnu kvalifikaciju djela, u obrazloženju presude navodi da je optuženik u namjeri zadovoljavanja spolnoga nagona primijenio silu prema oštećenici, ugurao svoje prste u vaginu oštećenice čime je izvršio penetraciju koja predstavlja sa spolnim odnošajem izjednačenu radnju. Vrhovni sud Republike Hrvatske¹³ potvrdio je ovakvu odluku.

U drugoj odluci Vrhovni sud Republike Hrvatske,¹⁴ odbio je žalbu optuženika uloženu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnoga stanja i povrede zakona u kojoj žalitelj navodi da je ostvario kazneno djelo bludne radnje, a ne silovanja, jer je tijekom postupka utvrđeno da je optuženik kritične zgode, unatoč opiranja oštećenice, silom zavukao prst u njezinu vaginu i tamo ga kraće vrijeme zadržao. Kako takvo ponašanje optuženika sadrži penetraciju u cilju zadovoljavanja spolnoga nagona, koja ne mora biti ostvarena spolovilom nego i drugim dijelovima tijela, u konkretnom slučaju prstom, ili podobnim predmetom, radnjama koje nadomještaju spolni odnošaj, a grubo zadiru u sferu seksualnosti druge osobe, optuženik je ostvario kazneno djelo silovanja, a ne samo bludnu radnju.

U ovoj odluci, Vrhovni sud, doduše uzgred, izražava stajalište da se radnje izjednačene sa spolnim odnošajem imaju smatrati ne samo penetracije dijelovima tijela, nego i penetracije predmetima u spolne organe žrtve.

¹¹ Za izvršenje oblube (dovršeno djelo) u smislu čl. 188. st. 1. KZ nije potrebno da je spolni organ muške osobe potpuno prodro u spolni organ ženske osobe, nego je dovoljno da je došlo do spajanja spolnih organa, odnosno da je muški spolni organ počeo prodirati u ženski spolni organ. Stoga, kao u ovom slučaju, za dovršenje oblube nije nužno da je uslijedila defloracija. (Iz odluke VSRH, KŽ-9/98 od 7. travnja 1998.)

¹² Iz odluke Županijskog suda u Zagrebu, K-127/02 od 12 studenog 2002.

¹³ Iz odluke VSRH, KŽ- 1009/02 od 18. ožujka 2003.

¹⁴ Iz odluke VSRH, KŽ-294/01 od 5. rujna 2001.

Kada analiziramo spomenute odluku Vrhovnoga suda Republike Hrvatske¹⁵ možemo sa sigurnošću reći da je praksa toga suda prihvatiti penetraciju prstom u spolni organ žrtve kao radnju izjednačenu sa spolnim odnošajem.

Županijski sud u Zagrebu je nakon provedenog postupka utvrdio da je optuženik u svoj stan doveo maloljetnu oštećenicu, prikazivao joj pornografske filmove, a u namjeri da zadovolji svoj spolni nagon gurao oštećenici prst u usta i govorio da ga jako uzbuđuje, na što je ona plakala, odguravala ga od sebe, tražila da ju ostavi na miru, zavukao joj ruku ispod majice, pritiskao svoje tijelo o njeno, kad je ona tražila da je vodi kući rekao da je prekasno i da ide leći u drugu sobu, a kad ga je ona poslušala legao kraj nje, stavio ruku u njezine gaćice, pokušao joj raširiti noge, pa kad u tome nije uspio ugurao svoj prst u spolovilo oštećenice, što je oštećenicu boljelo, micao prstom, a što je sve trajalo pet do deset minuta.

Ovakve radnje optuženika Županijski sud je pravno kvalificirao kao bludnu radnju, a u obrazloženju svoje presude, isti sud, kratko navodi da smatra da se ne radi o radnjama koje se mogu izjednačiti sa spolnim odnošajem.

Vrhovni sud je prihvatio žalbu državnoga odvjetnika, preinačio je pobijanu presudu u pravnoj oznaci djela i okrivljenika oglasio krivim za kazneno djelo silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ. U obrazloženju te presude se navodi da iz činjeničnoga opisa navedenog u izreci, koji je gotovo u cijelosti preuzet iz optužnice, kojom se optuženik tereti za kazneno djelo silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ između ostalog proizlazi da je optuženik oštećenici silom ugurao prst u spolovilo i pri tome ga u spolovilu micao, što ju je boljelo, onda je u pravu državni odvjetnik da takve imisije u spolni organ, radi zadovoljenja spolne pohote, treba pravno kvalificira kao silovanje, jer predstavljaju grubo zadiranje u sferu seksualnosti, takvim radnjama ustvari se nadomješta spolni odnošaj, pa one predstavljaju spolnu radnju izjednačenu sa spolnim odnošajem, kao što je to sadržano u čl. 188. st. 1. KZ, a ne samo bludnu radnju, kao što je to uzeo sud prvoga stupnja.

Kada razmatramo penetraciju dijelovima tijela u spolne organe žrtve, osim penetracije prstom, sud se bavio i nekim drugim dijelovima tijela koja su za penetraciju podobni. Tako je Županijski sud u Bjelovaru u svojoj odluci¹⁶ navodi da je optuženik u namjeri da s oštećenicom protiv njezine volje obavi sa spolnim odnošajem izjednačenu spolnu radnju, ovoj prišao onanirajući, kad se ona pokušala obraniti vilama, istrkao ih iz njenih ruku i bacio, srušio oštećenicu na slamu, podigao suknju, strgao čarape i gaćice, zadavši joj lake tjelesne ozljede, pa kako se oštećenica branila i izmicala u nemogućnosti postizavanja erekcije zbog alkoholiziranosti nije uspio ugurati svoj spolni organ u njezin, nego je jezikom polizao njezino spolovilo. U ovakvo ponašanje optuženika sud je našao bitna obilježja kaznenog djela silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ, jer je optuženik uporabom sile ostvario sa spolnim odnošajem izjednačenu radnju.

Na ovu presudu žalio se optuženik iz svih žalbenih razloga, a državni odvjetnik samo zbog odluke o kazni. Vrhovni sud je prvostupanjsku presudu potvrdio, te u obrazloženju posebno istakao da iz izvedenih dokaza proizlazi da je optuženik silom svladao otpor oštećenice, strgao s nje odjeću, legao na nju i u nemogućnosti da postigne erekciju stavio glavu među njezine noge i jezikom polizao spolovilo. U konkretnom slučaju ne radi se o pokušaju silovanja, jer se kontakt jezika sa spolnim organom oštećenice uz uporabu sile može

¹⁵ Iz odluke VSRH, KŽ-167/00 od 31. kolovoza 2000. kojim je preinačena presuda Županijskog suda u Zagrebu Kzm-15/99 od 28. siječnja 2000.

¹⁶ Iz odluke Županijskog suda u Bjelovaru K-24/99 od 25. kolovoza 1999. godine koja je potvrđena presudom VSRH, KŽ-716/99

smatrati spolnom radnjom koja je izjednačena sa spolnim odnošajem, tako da je pravilan zaključak prvostupanskog suda da se u konkretnom slučaju radi o dovršenom kaznenom djelu silovanja iz čl. 188. st. 1. KZ.

Iz citirane odluke je vidljivo da je optuženik samo polizao spolovilo oštećenice, nije došlo do potpune, a niti početne penetracije jezikom u spolni organ oštećenice, niti do jačeg intenziteta spolnog iskorištavanja žrtve, pa u koliko prihvatimo da bi penetraciju trebalo shvaćati kao razgraničenje između silovanja i bludne radnje, ponašanje optuženika, u konkretnom slučaju, bilo bi bliže pokušaju kaznenog djela silovanja, jer samo lizanje vanjskih dijelova spolovila, kao bludna radna, bila bi konzumirana pokušajem silovanja. U koliko ne bi uzeli da je penetracija ono što predstavlja razgraničenje, trebalo bi vrijednosno ocjenjivati dali konkretne radnje, u svojoj ukupnosti, predstavljaju radnje koja se sa spolnim odnošajem mogu izjednačiti ili se radi samo o bludnoj radnji.

2. 3. 1. Strana zakonodavstva

U članku 177. st. 2. Kaznenog zakona Njemačke inkriminirani su posebno teški slučajevi silovanja, seksualne prisile, kada počinitelj sa žrtvom obavi spolni odnošaj ili poduzme "slične seksualne radnje" na žrtvi ili prisiljava žrtvu da izvodi na njemu radnje koje žrtvu posebno ponižavaju, naročito ako su povezane s penetracijom u tijelo. Seksualnom radnjom iz toga članka ne inkriminiraju se samo analne i oralne penetracije nego i penetracije drugih udova tijela i penetracije predmetima u tjelesne otvore.

2. 4. Penetracije predmetima

Teško je odgovoriti na pitanje dali bi u radnje izjednačene sa spolnim odnošajem, kod kaznenog djela silovanja, trebalo ubrojiti i penetracije predmetima u spolne organe, osoba istog ili različitog spola ako su poduzete u namjeri zadovoljavanje spolnoga nagona, ili bi takve penetracije trebalo ocijeniti samo bludnim radnjama.

Starija sudska praksa poznaje slučaj penetracije premetom u anus (radilo se o ogrljku boce), takvo ponašanje pravno je kvalificirano kao protuprirodni blud iz čl. 84. KZRH,¹⁷ no, taj pravni slučaj nam danas nije od velike koristi uzimajući u obzir koje su opsežne izmjene učinjene u kaznenim djelima kojima se ranije štitilo dostojanstvo ličnosti i moral, a dana spolne slobode i spolno ćudoređe.

¹⁷ Čl. 84. (88) KZRH (1) Muška osoba koja izvrši protuprirodni blud s drugom muškom osobom upotrebom sile ili prijetnjom (članak 79. stavak 1.) ili iskorištavanjem njezine nemoći (članak 80., stavak 1.), ili prinudom (članak 81.) ili zloupotrebom položaja (članak 82. stavak 1. i 2), kaznit će se zatvorom od šest mjeseci do pet godina. (2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se muška osoba koja izvrši protuprirodni blud s muškim djetetom. (3) Muška osoba koja izvrši protuprirodni blud s muškim djetetom pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se zatvorom od jedne godine do deset godina. (4) Punoljetna muška osoba koja izvrši protuprirodni blud s maloljetnom muškom osobom koja je navršila 14 godina, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do pet godina. (5) Ako je uslijed djela iz stavka 1., 2., 3. ili 4. ovoga članka nastupila teška tjelesna povreda ili smrt muške osobe, ili je istom prilikom izvršeno više djela protuprirodnog bluda od strane više osoba, ili je djelo počinjeno na naročito okrutan ili naročito ponižavajući način, počinitelj će se za djelo iz stavka 1, 2. ili 4. ovoga članka kazniti zatvorom najmanje jednu godinu, a za djelo iz stavka 3. ovoga članka zatvorom najmanje tri godine.

U odluci Vrhovnoga suda koja je naprijed citirana¹⁸, u dijelu koji govori o penetracijama dijelovima tijela, spominje se, doduše uzgred, da se isto odnosi i na penetracije predmetima. Koliko nam je poznato, novija sudska praksa nije zabilježila slučaj penetracije predmeta u spolne organe žrtve, koji bi bili kvalificirani kao radnje izjednačene sa spolnim odnošajem, no mislimo da takvu mogućnost ni u kojem slučaju ne treba isključiti.

2. 4. 1. Strana zakonodavstva

Neki slovenski autori¹⁹ po najširoj koncepciji spolne radnje uzimaju u njen sadržaj i penetraciju različitim podesnim predmetima (kao što su npr. svijeće, imitacije falusa i sl.) u fiziološke tjelesne otvore drugoga čovjeka, ako je to s ciljem zadovoljavanja spolnoga nagona. Međutim, i kod slovenskih autora tumačenje pojma radnje izjednačene sa spolnim odnošajem uvelike je sporno.

3. BLUDNE RADNJE

Kazneno djelo bludne radnje zakonodavac nije definirano, nego ga stavlja u odnos s drugim djelima pa navodi da onaj tko ne počini ili ne pokuša počiniti kazneno djelo silovanja, spolnog odnošaja s nemoćnom osobom, prisilu na spolni odnošaj, spolni odnošaj zlouporabom položaja i spolni odnošaj s djetom, ostvario je bludnu radnju, s tim da kad su u pitanju djeca zakonodavac predviđa strožu kaznu.

Ovakav negativni opis bludne radnje stvara velike poteškoće u sudskoj praksi, pogotovo nakon izmjena Kaznenog zakona iz 1998. g. po kojim izmjenama, kazneno djelo silovanja ostvari počinitelj koji prisili žrtvu, ne samo na spolni odnošaj, nego i na spolnu radnju koja se s njim može izjednačiti.

Bludna radnja postojat će samo onda kada se ostvaruje na tijelu ili dodirrom tijela druge osobe. Samo promatranje žrtve s libidoznom namjerom ne predstavlja bludnu radnju, bludna radnja ne postoji ni kada osoba obavljanje neke seksualne radnje na vlastitom tijelu, grube i nepristojne radnje počinjene radi šale također nisu bludne radnje, a to nije ni obavljanje spolnoga odnosa pred trećim osobama.

Za razgraničenje između pokušaja silovanja i bludne radnje odlučan je sadržaj libidozne namjere počinitelja. Kada je sud utvrdio da je optuženik oštećenicu uhvatio rukama oko pasa, stezao rukama oko struka i pritiskao njezino tijelo svojim spolovilom (iako spolovilo nije bilo izvađeno iz hlača), te joj zadao i lake tjelesne ozljede, proizlazi da je primijenio sile nad oštećenicom radi zadovoljavanja spolne pohote čime je ostvario kazneno djelo bludne radnje.²⁰

U drugom slučaju optuženik je oštećenicu sustigao, udarcem šake u glavu srušio na tlo, zatim joj desnu ruku gurnuo u usta da ne može vikati, a lijevom rukom je dirao preko hlača po stražnjici, prednjoj strani nogu i između nogu po spolovilu, na koji način je ostvario sva bitna obilježja kaznenog djela bludne radnje iz čl. 193. u svezi s čl. 188. st. 1. KZ.²¹

¹⁸ Fusnota pod brojem 14

¹⁹ Kanduč, Korošec, Bošnjak -Ljubljana, Institut za kriminologiju

²⁰ Iz odluke VSRH, KŽ-1190/83 od 1. kolovoza 1984.

²¹ Iz odluke Županijskoga suda u Zagrebu, KŽ-1075/98 od 22. listopada 1998.

Kazneno djelo bludne radnje može se počiniti samo na tijelu ili dodirom tijela druge osobe, kako je već naprijed navedeno, pa maloljetnik kojemu se stavlja na teret da je zajedno s drugim maloljetnikom u jednom trenutku izvadio svoje spolovilo, te u prisutnosti maloljetnice počeo onanirati nije ostvario ovo kazneno djelo. Naime, točno je da je maloljetnik išao za zadovoljenjem spolnoga nagona na drugi način i da ta radnja vrijeda pristojnost u sferi spolnosti, ali bludna radnja se može počiniti samo na tijelu ili dodirima tijela druge osobe, a činjenje ovakvih radnji na vlastitom tijelu, pa i u nazočnosti drugih osoba, konkretno oštećene i ostalih maloljetnika, bez doticaja oštećene, nije način počinjenja kaznenog djela bludne radnje.²² Međutim, u koliko su te radnje izvršene na javnome mjestu, moglo bi se eventualno raditi o prekršaju.

Ponekad se kao bludne radnje procesuiraju ponašanja koja to objektivno nisu, nego se radi o slobodnijem ili naprosto nepristojnom ponašanju. Tako se ne može prihvatiti tvrdnja oštećene, supruge optuženika, da je optuženik konkretne zgode ostvario potrebne elemente kaznenog djela bludne radnje time što je u stanu prošao gol kroz kuhinju i hol i time što se, ali samo kraće vrijeme, zadržao gol u holu kod televizora. Naime, on time, a u vlastitom stanu, nipošto nije grubo povrijedio ni osjećaj stida ni morala, a iz procesnog materijala ne slijedi da bi to okrivljenik učinio u namjeri da zadovolji vlastitu pohotu.²³ U drugom slučaju sud također nije prihvatio da se radi o bludnoj radnji u situaciji kad je okrivljenik rukama obujmio tijelo oštećenice, milovao je jednom rukom po vratu iza uha, govorio da su srodne duše (oštećenica stara 17 godina) i da u životu ima malo lijepih trenutaka, pri tome, stižući je uz sebe, okrivljenik nije počinio bludnu radnju, jer se tim radnjama grubo ne povrjeđuje stid i moral, nego je to nepristojno i nedolično ponašanje sa spolnim konotacijama, što nije objektivni supstrat za postojanje bludne radnje u smislu kaznenog prava.²⁴

Ove dvije odluke, mada su starijeg datuma, aktualne su i danas, jer i nakon izmijenjene strukturi kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnoga ćudoređa, opisane radnje ne bi predstavljale bludne radnje.

Kada su u pitanju razgraničenja između radnje izjednačene sa spolnim odnošajem i bludne radnje, mislimo da treba prihvatiti praksu austrijskih sudova, za njih je presudno dali se ta radnja može usporediti sa spolnim odnošajem prema njenom ukupnom djelovanju i popratnim pojavama. O tome se još ne bi moglo govoriti kod frikcije uda u bedro žrtve ili izlivanja sjemena po licu ili grudima žrtve.

U koliko penetracija izostane, a nju uzmemo kao među razlučenja kaznenog djela silovanja i bludne radnje, radnje počinitelja trebalo bi označiti kao bludne radnje, no, ako pribjegnemo vrijednosnom ocjenjivanju onoga što je ostvareno, kroz težinu povreda spolnih sloboda, težinu poniženja, omalovažavanja žrtve i ugrožavanja njenog spolnog integriteta, onda ne možemo isključiti mogućnost da bi iz bez penetracije kazneno djelo silovanja, moglo biti ostvareno.

3. 1. Strana zakonodavstva

Prema čl. 205. st. 2. austrijskog Kaznenog zakona pod bludnom radnjom podrazumijeva se spolna radnja, po vrsti i tendenciji velikoga opsega, koja prema do sada

²² Iz odluke VSRH, KŽ- 351/99 od 2. lipnja 2001.

²³ Iz odluke Okružnoga suda u Zagrebu, KŽ-1459/77 od 8. rujna 1977.

²⁴ Iz odluke Okružnoga suda u Zagrebu, KŽ-259/86 od 18. siječnja 1986.)

donesenim sudskim pravorijecima u svakom slučaju predstavljaju dodirivanje određenog intenziteta po području spolovila, bilo neposredno bilo preko uz tijelo pripijene odjeće, a također i pomoću nekoga sredstva ili alata. (LG Innsbruck, 27 Vr 3727/96; OJZ, 1998, 434)

4. OTPOR ŽRTVE

Sila ili prijetnja obilježja su kaznenog djela silovanja. Pristanak žrtve je razlog isključenja protupravnosti, pa kada sud utvrdi da takav pristanak postoji, makar on dan i naknadno kaznenog djela silovanja nema. Otpor žrtve silovanju nigdje se u zakonskom biću djela ne spominje, niti zakon traži da bi žrtva morala pružati otpor silovatelju, a pogotovo ne traži da bi taj otpor morao biti ozbiljan i stalan, no, sudska praksa uporno inzistira na postojanju fizičkog otpora žrtve do te mjere da protivljenje žrtve, ozbiljno i nedvosmisleno, gotovo ne priznaje.

Pitanjima otpora žrtve bavio se Vrhovni sud, koji u jednoj odluci²⁵ navodi da se ne radi se o dragovoljnom odustanku kod kaznenog djela silovanja kada je oštećenica pružala optuženiku snažan otpor tako što se otimala, odguravala ga rukama i nogama, glasno vrištala pozivajući upomoć, a to je po ocjeni suda bio glavni razlog, odnosno prevladavajući razlog optuženikova odustanka od dovršenja djela. Zbog toga odluka optuženika da ne dovrši započetu radnju silovanja, nije bila rezultat njegova slobodnog opredjeljenja kao odraza subjektivne volje, nego su na tu odluku utjecali vanjski čimbenici. To je ovdje prvenstveno snažan i nedvosmislen otpor oštećenice, koji je za optuženika u toj mjeri predstavljao iznenađenje i neočekivanu smetnju da je zaključio da djelo ne može dovršiti. Slijedom toga, karakter odustanka optuženika od dovršenja djela očito nije u njegovoj dragovoljnosti, nego je posljedica vanjskih čimbenika, otpora žrtve.

U drugoj odluci²⁶ se ističe da je otpor oštećenice bio ozbiljan i stalan. Oštećenica je vrištala, molila optuženika da je ostavi na miru, gurala ga od sebe, čime mu je jasno pokazala svoje protivljenje, te mu je pružala otpor. Razumljivo je i prihvatljivo objašnjenje oštećenice zašto nije pružala još eventualno i izraženiji otpor i zašto ju je bilo strah, to zbog toga jer se sve zbivalo usred noći, na osamljenome mjestu, pa nitko nije mogao čuti njezino zapostavljanje u zatvorenom prostoru niti je mogla bježati. Pri tome treba imati na umu da je oštećenica znala da je optuženik bio osuđivan, pričalo se da je pobjegao s izdržavanja kazne iz čega proističe da je očito bila prestrašena i u strahu za vlastiti život.

U trećem slučaju, u odluci koja je već naprijed spomenuta, optuženik je tako snažno šakama izudarao oštećenicu, radi svladavanja njenoga otpora, da joj je zadao niz lakih tjelesnih ozljeda, te izbio ukupno devet zuba, no sud u presudi obrazlaže da je oštećenica pružala otpor koji je bio dostatan da shvati da ona optuženikovo ponašanje ne želi niti na njega pristaje.

Kada bolje razmotrimo gornje primjere, postavljamo si pitanje, zašto se od žrtve silovanja tražimo da mora pružati otpor i to takav koji je trajan i ozbiljan, zar nije dostatno nedvosmisleno i ozbiljno protivljenje. Nesporno je da pristanak žrtve kod silovanja razlog isključenja protupravnosti, no čini nam se da je sudska praksa apsolutno pretjerala kada prilikom napada na slobodu u seksualnoj sferi traži ne samo protivljenje nego i trajni i ozbiljni otpor, od žrtve se traži, po mogućnosti, fizičko protivljenje, bez obzira na to kako

²⁵ Iz odluke VSRH, KŽ-308/94 od 15. veljače 1995.

²⁶ Iz odluke VSRH, KŽ-328/92 od 8. srpnja 1992.

teške posljedice za žrtvu takvo protivljenje može donijeti. Iznimna ustrajnost suda na utvrđivanju otpora žrtve u sudskim odlukama, kada se u zakonskom biću djela otpor uopće ne spominje, treba možda tražiti u nekim povijesnim datostima kada sloboda izbora u sferi spolnosti nije postojala, ili bar ne u onoj mjeri kako ih danas shvaćamo, no sada i na ovome mjestu nećemo se time baviti. Danas bi trebali prihvatiti da se kod kaznenog djela silovanja ne radi niti isključivo niti pretežito o sankcioniranju zadovoljavanju spolnoga nagona uporabom sile ili prijetnje, on je tu smo jedan od elemenata, nego se radi o povredama spolnih sloboda, one su ovdje odlučujuće, na što upućuje i sam naziv Glava XIV Kaznenog zakona.

Kod utvrđivanja postojanja otpora žrtve, sudovi čine iznimku samo u onim slučajevima kada je zbog izuzetno velikog straha žrtve izostane svaki otpor, a postojanje straha takvog intenziteta sud ocjenjuje od slučaja do slučaja. Tako sud priznaje postojanje velikoga straha kada proizlazi da su oštećenice bile uvjerene da imaju pred sobom »Pintarića« i ta okolnost izazvala je kod obje oštećenice takav strah koji je »zakočio« njihov otpor, pa i otpor koji su pružale (verbalno protivljenje, deranje i otimanje od optuženika) u konkretnoj situaciji predstavlja evidentan otpor, tj. obranu od prisile koju je optuženik počinio nad njima.²⁷ No, u ovom slučaju sud se i nije trebao posebno pozivati na strah jer ne samo da je postojalo nedvosmisleno verbalno protivljenje, nego i fizičko otimanje i deranje radi eventualne pomoći onih koji bi ih čuli.

Inzistiranje sudske prakse na utvrđivanju postojanja fizičkog otpora žrtve, mada je ona iskazala ozbiljno i nedvosmisleno protivljenje, danas nam se čini nepotrebnim i suvišnim utvrđivati, jasno, osim u onim slučajevima kada je obrana počinitelja, da je bio uvjerenja da se žrtva suglasila s obljubom, čini uvjerljivom.

L I T E R A T U R A

- Bačić-Pavlović, Kazneno pravo, Posebni dio, Zagreb, 2001;
- Bačić-Šeparović, Krivično pravo, Posebni dio;
- Garačić Ana, "Kazneno djelo silovanja – kvalificirani oblici i odgovornost za težu posljedicu" Aktualna pitanja kaznenog zakonodavstva, Inženjerski biro, Zagreb, 2000. g
- Hirjan-Singer, Maloljetnici u krivičnom pravu, Zagreb, 1987;
- Horvatić, Željko, Rječnik kaznenog prava, Masmedija, Zagreb, 2002.
- Horvatić, Željko, Novo hrvatsko kazneno pravo, 405–421;
- Horvatić-Šeparović i suradnici, Kazneno pravo, Posebni dio, Masmedia, 1999.
- Šuperina-Garačić, Učestalost kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog čudoređa u RH te neka pitanja u svezi s tumačenjem i primjenom kaznenopravnih rješenja iz Glave XIV. KZ, HLJKPP br. 2/00, 399–456.

²⁷ Iz odluke VSRH, KŽ--200/92 od 8. listopada 1992.

PITANJA ZA DISKUSIJU

1. Dali danas, kada radnje izjednačene sa spolnim odnošajem također predstavljaju kazneno djelo silovanja, ima osnova za stvaranje kvalificiranog oblika kaznenog djela silovanja, na osobito ponižavajući način, u situaciji kada počinitelj žrtvu prisili na spolni odnošaj i time ostvari sve elemente kazneno djela silovanja, a nakon toga još ostvari immissio in anus ili immissio in os, ili najprije ostvari neke od radnji izjednačenih sa spolnim odnošajem u kojima grubo nasrće na seksualni integritet žrtve, a zatim obavi spolni odnošaj?
2. Dali treba u tijeku postupku utvrđuje i postojanje fizičkog otporu žrtve, nakon ostvarene prinude počinitelja kod kaznenog djela silovanja, kada zakon to ne traži, ili je dovoljno da se utvrđuje samo ozbiljno i nedvosmisleno protivljenje, jasno, osim u onim slučajevima kada počinitelja djela učini uvjerljiv svoje tvrdnje da je postojao pristanak žrtve?
3. Ako je kazneno djelo silovanja ostvareno i onda kada na subjektivnoj strani ne postoji želja za zadovoljavanjem spolnog nagona koji uostalom i nije naveden u zakonskom biću kaznenoga djela, kada se radi o gotovo čistoj agresiji, kada se siluje radi osvete, radi poniženja žrtve, radi dokazivanja vlasti nad žrtvom, dali je supočiniteljstvo moguće, dali treba napustiti postavke – nitko ne može htjeti tuđu obljubu kao svoju – pa zato supočiniteljstva kod silovanja nema?
4. Dali bi za razgraničenje kaznenog djela silovanja od bludne radnje trebalo uzeti penetraciju u spolne organe žrtve ili treba pribjeći vrijednosnom ocjenjivanju – utvrđivanju jačine povrjeđivanja seksualnih sloboda, odnosno, intenzitetu spolnog iskorištavanja žrtve?
5. Kada je u pitanju pasivno silovanje, dali penetracije dijelovima tijela ili predmetima u spolne organe počinitelja kaznenog djela treba smatrati radnjama izjednačenim sa spolnim odnošajem ili bludnim radnjama?